

17 Μαρτίου 2014

Ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς και η Παναγία

/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

Γράφει ο π. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης

α) Τη δεύτερη Κυριακή των Νηστειών η Εκκλησία προβάλλει και τιμά τον κατεξοχήν διδάσκαλο της ορθόδοξης πίστης, τον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά.

Βαθύς γνώστης της έξωθεν σοφίας, της φιλοσοφίας και των επιστημονικών δεδομένων της εποχής του, ο άγιος διακρίθηκε ως χαρισματικός ησυχαστής, πολυγραφότατος συγγραφέας και άριστος επίσκοπος στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Στις συγγραφές του υπεραμύνεται της ησυχαστικής ζωής και αναπτύσσει την ορθόδοξη διδασκαλία για τον Θεό, διακρίνοντας τις μεθεκτές θείες ενέργειες από την αμέθεκτη θεία ουσία.

β) Μεγάλο σεβασμό και τιμή απέδιδε ο ιερός Γρηγόριος στην Παναγία. Αισθανόταν υποχρεωμένος και ευγνώμων απέναντι στην Κυρία Θεοτόκο, για τις άπειρες ευεργεσίες της στο ανθρώπινο γένος, καθώς και για τα άπειρα χαρίσματά της και τις προσωπικές εμπειρίες που αξιώθηκε. Όπως μαρτυρεί ο βιογράφος του Φιλόθεος Κόκκινος, η Θεοτόκος πληροφόρησε τον Γρηγόριο μέσω της εμφάνισης του Ευαγγελιστή Ιωάννου του Θεολόγου ότι πάντοτε υπήρξε σύμμαχος και βοηθός του: «Και πάλαι και νυν, κάν τω παρόντι, μάλα χαριέντως και ηδέως, φησί, κάν των μέλλοντι» (PG 151, 566C-D).

γ) Διασώζεται και άλλη μαρτυρία για την εμφάνιση της Παναγίας Δέσποινας, την οποία επικαλούνταν ο άγιος ευρισκόμενος στο Άγιον Όρος. Εκείνη παρουσιάσθηκε «σεμνώς και παρθενικώς», όπως την εμφανίζουν οι ιερές εικόνες και οικονόμησε όχι μόνο τις πνευματικές αλλά και τις υλικές ανάγκες του αγίου και των συμμοναστών του (PG 151, 579D-580A). Οι προσωπικές εμπειρίες και η σύνδεση της ζωής του Αγίου Γρηγορίου με το πρόσωπο της Παναγίας φαίνεται από τις θαυμάσιες θεομητορικές του ομιλίες.

δ) Για τον υπέρμαχο των ησυχαστών επίσκοπο Γρηγόριο, η Παρθένος Μαρία ενδιέτριβε από νεαρή ηλικία στο ναό και καλλιεργούσε την «ιερά ησυχία» και τη νοερά προσευχή. Σε ομιλία του στα Εισόδια της Θεοτόκου, που μετέφρασε ο Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης, αναφέρει ότι με την ησυχία «χωρίζεται τινάς από τα γήινα και ενώνεται με τον Θεόν, και διά μέσου αυτής προσκαρτερεί πάντοτε εις προσευχάς και δεήσεις... αφού δε ενωθή απορρήτως και συγκερασθή εις τον τοιούτον το υπέρ αίσθησιν και νουν του Θεού φως, τότε αυτός ως καθάρισας την καρδίαν με την ησυχίαν βλέπει εις τον εαυτόν του ωσάν εις καθαρώτατον καθρέπτην τον Θεόν».

ε) Έτσι η Παρθένος Μαρία καθίσταται πρότυπο όσων θέλουν να ακολουθήσουν την ησυχαστική ζωή. «Ταύτης κατά νουν ησυχίας παράδειγμα σύντομον, και ωφελιμώτατον από κάθε άλλο, εστάθη η Παρθένος αύτη, ήτις εξ απαλών ονύχων

ηνώθη με τον Θεόν διά της ιεράς ησυχίας. Επειδή μονάχη αυτή από όλους από τόσον μικρόν παιδίον υπέρ φύσιν ησύχασε και μοναχή αύτη τον Θεάνθρωπον Λόγον απειράνδρως εκυοφόρησεν».

στ) Σε ομιλία του στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου γράφει ότι η «παρθενομήτωρ αύτη μόνη μεθόριον εστί κτιστής και ακτίστου φύσεως... Αύτη των επί γης η δόξα, των κατ' ουρανών η τερπνότης, το πάσης κτίσεως εγκαλλώπισμα» (PG 151, 177AB). Παράλληλα, εκφράζει την έκπληξή του μπροστά στο απόρρητο και ακατανόητο μυστήριο της υπερφυσής συλλήψεως. Το μυστήριο αυτό είναι «πιστευόμενον αλλ' ου γινωσκόμενον, προσκυνούμενον αλλ' ου πολυπραγμονούμενον, και προσκυνούμενόν τε και πιστευόμενον διά μόνου του Πνεύματος». Με αυτό δίδεται η δυνατότητα στην ανθρώπινη φύση να γίνει ομόθεη.

ζ) Μια άλλη θέση του Αγίου Γρηγορίου σχετικά με το πρόσωπο της Παναγίας που εντυπωσιάζει είναι ότι πρώτη αυτή αξιώθηκε να ατενίσει τον Αναστάντα Κύριο. Ερμηνεύοντας το ευαγγέλιο της Κυριακής των Μυροφόρων υποστηρίζει ότι η Θεοτόκος δέχθηκε πρώτη το μήνυμα της Αναστάσεως. Εξηγεί πειστικά ότι οι ευαγγελιστές παρουσίασαν «συνεσκιασμένως» ή αμυρδά τα γεγονότα, επειδή δεν ήθελαν να παρουσιάσουν ως πρώτο μάρτυρα της Αναστάσεως τη μητέρα του Κυρίου, για να μη δώσουν αφορμές αμφιβολιών στους απιστούντες. Ο Θείος Γρηγόριος θεωρούσε την Παναγία ως «πηγή και ρίζα της αποκειμένης ημίν εν ουρανοίς ελπίδος».

Πηγή: makthes.gr